

TÁRSADALMI ELLENŐRZŐ TÁJÉKOZTATÓ TÁRSULÁS

HÍRLAP

A TÁRSADALMI ELLENŐRZŐ TÁJÉKOZTATÓ TÁRSULÁS
INGYENES KIADVÁNYA. MEGJELNIK BÁTASZÉK, BÁTAAPÁTI, CIKÓ,
FEKED, MÓRÁGY, MÖCSÉNY, ÓFALU, VÉMÉND TELEPÜLÉSEKEN

XII. ÉVFOLYAM 5. szám
2021. október

Huszedik alkalommal találkoztak egymással a TETT-es települések

MÖCSÉNY-CIKÓ Sajtótájékoztató vezette fel a XX. TETT-re Kész Napot a möcsényi községházán.

Azért itt, mert – Cikóval együtt – ez a település volt a házigazdája a szeptember 17-én megtartott jubileumi rendezvénynek. Ezt követően előadásokkal egybekötött szakmai nap kezdődött a művelődési ház nagytermében. A közönség soraiiban számos szakember foglalt helyet. A jól szervezett, zökkenőmentesen lebonyolított eseményt megtisztelte jelenlétével Kovács Pál, a Paksi Atomerőmű kapacitásának

fenntartásáért felelős államtitkár és Zsalakóné dr. Studer Krisztina járási hivatalvezető. Természetesen eljöttek a TETT településeinek polgármesterei is, úgy Tolna, mint Baranya megyéből. A cikói művelődési házban a délelőtt folyamán a TETT-es települések kisdíjakjai mérkőztek meg egymással a nap lényegét fémjelző tudáspróbán. A győzelmet a bátaszéki csapat szerezte meg, megelőzve a második helyezett, házigazda cikói, illetve a harmadik helyezett ófalui csapatot. Részletes tudósításunk a 4. oldalon olvasható.

Krachun Szilárd, Krachun Elemér, dr. Kereki Ferenc és Honti Gabriella a möcsényi sajtótájékoztatón

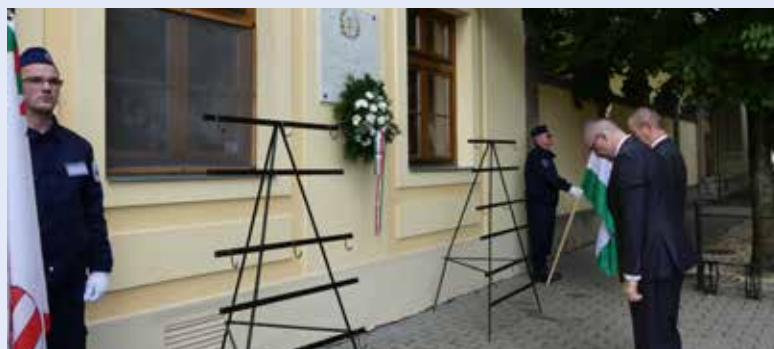

A cikói művelődési házban kisdíjakok csapatai vetélkedtek egymással
Fotók: Makovics Kornél

Tisztelgés az 1956-os forradalom hősei előtt

BÁTASZÉK Október 23-án az 1956-os forradalom és szabadságharc kezdetének 65. évfordulójára emlékezett az ország.

Így történt ez Bátaszéken is. A rendezvény a Petőfi Sándor művelődési házban kezdődött a II. Géza Gimnázium diákjainak ünnepi műsorával. Ezt követően két helyszínen is koszorút helyeztek el az önkormányzat, a pártok és a civilek képviselői. Első állomásként a Mansfeld Péter kopjafánál, majd a Városházánál, az épület falán található emléktáblánál.

Bozsolik Róbert polgármester is fejet hajtott az '56-os emléktáblánál
Fotó: Ócsai Krisztina

Szakmai nap TETT-es támogatással

MÓRÁGY A Völgység hagyományai – a hagyományörzés feladata és felelőssége. Ezt a címet viselte az a szakmai nap, melyet a Mórággyi Német Nemzetiségi Néptánc-együttes tartott a közelmúltban.

A rendezvényen a házigazdák mellett képviseltette magát az öcsényi Bogár István Hagyományörző Együttes és a Hajósi Hagyományörző Sváb Néptánc Egyesület is. Mint azt Donáth Csaba, a mórággyi együttes vezetője elmondta, a szervezők ez alkalommal nemcsak a völgységi, ezen belül a mórággyi németek fennmaradt tánclepiéseit, zenéit és tárgyi emlékeit igyekeztek bemu-

tatni, hanem felhívták a figyelmet a hagyományörzéssel foglalkozó, elhivatott személyek feladatára és felelősségére is.

A szakmai napot Glöckner Henrik, a község polgármestere nyitotta meg. Külön köszönetben részesült Glöckner Jánosné, a mórággyi táncegyüttes alapítója, Lieszkovszky Károlyné, a Mórággyi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke és Fekete Zoltán, a település református lelkésze.

A programok között több előadás, valamint tánclepiés oktatás szerepelt. Köszönhetően Kishegyi Simon táncoktató, koreográfus, több együttes vezetője, Nagy László, a mórággyi

együttes művészeti vezetője és Köhlerné Koch Ilona, a bonyhádi Kränzlein Néptánc Egyesület vezetője közreműködésének. Az érdeklődők kiállítás keretében tekinthették meg Bakóné Teszler Ella népi iparművész mórággyi kerámiáit, valamint Forster Keresztélyné kézimunkáit, így pacskereit, továbbá horgolt és himzett terítőit.

A szervezők ez úton is köszönetet mondanak a támogatóknak. A szakmai nap megvalósulásához hozzájárult a Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás, Mórággy Község Önkormányzata, a Mórággyi Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Mórággyi Hagyományörző Egyesület.

Kishegyi Simon a hagyományörzés, valamint a színpadi megjelenés témakörben tartott előadást

A TETT elnöke hasznos információkat szerzett a Bodán tartott Tájékoztató Napon

BODA Idén is Boda - mint a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Ellenőrzési és Településfejlesztési Önkormányzati Társulás (NYMTIT) központja - adott otthont az immáron XVIII. alkalommal megrendezett Tájékoztató Napnak.

A sajtótájékoztatót követően a rendezvény Kovács Győző – a helyszínt biztosító község polgármestere, az NYMTIT elnöke – nyitotta meg a szakmai fórum első előadójaként. Beszámolójában az eddigi tapasztalatokról, a Társulás munkájáról, a tagtelepülések fejlesztéseiről tartott ismertetőt. Süli János, a Paksi Atomerőmű bővítéséért felelős tárca nélküli miniszter folytatta a sort, aki a Paks II. aktualitásaiba engedett bepillantani prezentációja során. Őt követte dr. Kereki Ferenc. Az RHK Kft. ügyvezető igazgatója a Társulásnál folyamatban levő projekteket mutatta be, illetőleg az önkormányzati társulások támogatási rendszerére is kitért előadásában.

A Bodai Agyagkő Formáció (BAF) földtani kutatásának új eredményeiről – tehát a térséget leginkább érintő témáról – Molnár Péter, az RHK Kft. kutatási osztályának ve-

zetője számolt be. Előadásában elmondta, hogy a bodai agyagkő vízzáró képessége kiváló, így biztonságos környezetet nyújthat a radioaktív hulladékok 500 és 1000 m közötti mélységben tervezett tárolója számára.

A fellépők sorát dr. Trócsányi András, a Pécsi Tudományegyetem docense zárta, aki annak az RHK Kft. megbízásából megvalósult kutatásnak volt a vezetője, amely a Nyugat-Mecsek környezetének társadalmi-gazdasági hatásait vizsgálta. Konklúzióként kiemelte: „A külföldi és hazai példák azt mutatják, hogy direkt és indirekt módon kedvező folyamatok indultak el a hasonló beruházások körzetében, míg számottevő negatív hatásokkal (imázsvesztés, elvándorlás, ingatlanpiac) nem kell számolnunk.”

A rendezvényen részt vett Krachun Szilárd, Bataapáti polgármestere, egyúttal a TETT elnöke, aki lapunknak elmondta, hogy az előadások konkrét és hasznos információkat szolgáltattak. Ez alkalommal is meggyőződhetett arról, hogy a majdani tárolást tekintve a legfőbb szempont ugyanaz, mint volt, azaz a maradéktalan biztonság.

(Forrás: RHK sajtóközlemény)

Találkozó Bodán. Edelmann György, Kisényi polgármestere, az Izotóp Tájékoztató Ellenőrző Társulás (ITET) elnöke, Krachun Szilárd, Süli János, Kovács Győző és Gáncs István, Tengelic polgármestere, a Társadalmi Ellenőrző, Információs és Településfejlesztési Társulás (TEIT) alelnöke

Színes ősz az Atomenergetikai Múzeummal

PAKS Az Atomenergetikai Múzeum (AEM) ősszel is számos izgalmas programmal készül, amelyek garantálják az üde színfoltot az egyre rövidebb és szürkébb hétköznapok között. Az online tartalmak is új lendületet vesznek, különlegességek egész tárháza várja az érdeklődőket.

Évek óta az egyik legnépszerűbb őszi programnak számít a Múzeumok Őszi Fesztiválja (MÓF), amelyen idén is részt vett az AEM, ám számos szempontból megújult formában. A hagyományos „Múzeumtól múzeumig” program idén nem vonattal valósult meg a Paksi Városi Múzeum és az atommúzeum között, a két intézmény egymással együttműködve, de külön programelemekkel várta az érdeklődőket. A 2021. szeptember 25-i rendezvényt az AEM idén a paksi Gesztenyés úton tartotta meg, ahol a MÓF országos tematikájához igazodva az elengedés különböző módjait sorakoztatta fel. A vállalkozó kedvűek ismét részt vehettek a múzeum Atomerőmű Tűzoltósággal közös kalandján, a plüssmaci mentésén, de felülthették a lánglovagok speciális ruháját is, vagy a legendás Bronto emelőkosaras tűzoltóautóval az égig érhettek.

A csillagokat nemcsak különleges járművel, hanem az Utazó Planetárium műsorával is el lehetett érni, de megismerkedhettek a látogatók további különleges járművekkel és az interaktív tudáskapszulával is, amelyhez kvíz is tartozott. Kézműves-foglalkozás, az Édes-Cake macaronozó finomságai és ragyo-

Az égig elér a legendás Bronto emelőkosaras tűzoltóautó
Fotó: Bodajki Ákos

gó napsütés várták a kicsiket és nagyokat egyaránt a szeptemberi szombat délutánon, ahol a múzeum Paks FM-mel közös játéknak szerencsés nyertesei ajándécsomagot is kaptak.

Elstartolt a Nyomaték című YouTube-sorozat is, amelynek epizódjait lejátszási listába rendezve találják az érdeklődők. Az epizódok főszereplői az AEM és a Paksi Atomerőmű

különleges járművei, mint például a FAUN vontató.

A magyar tudomány ünnepe, az Éjszakák Éjszakája csak két példa azon országos programok közül, amelyeken az Atomenergetikai Múzeum idén is részt vesz, érdemes tehát a friss hírekért és új tartalmakért követni a múzeumot mind a Facebookon, mind pedig saját hivatalos YouTube-csatornáján.

A véméndi kisdíások belekóstoltak Bozsokba

VÉMÉND-PALOTABOZSOK Négy községből járnak gyerekek a Vémeándi Általános Iskolába: helyből, Fekedről, Palotabozsokról és Szebényből. 2007-ben született meg az ötlet, hogy egy nap, pontosabban egy délelőtt keretében a diákok ismerkedjenek meg osztálytársaik lakóhelyével.

– Akkor még nem képezte a történelem és a földrajz tantárgy tematikájának részét a személyes történelem, a lakóhely ismerete – mondta Galambos Jakabné igazgató. – Ez a helyzet azóta előnyére változott, hiszen minden évben feldolgozzuk egy-egy, tanulónk által érintett falu történetét. Igyekszünk, hogy ez az elfoglaltság ne csak ismeretközlő, hanem minél inkább tapasztalatszerző és tevékenykedtető legyen.

Az idei projekt nap, köszönhetően a palotabozsoki önkormányzatnak és a helyi segítőknek, igazi élményt jelentett. A délelőtt a kicsik számára a palotabozsoki vasútállomáson kezdődött, a felsősök pedig egy előadást hallgattak meg a málenkij robotról Thurnné Szorg Mária előadásában. Ezután a gyerekek ellátogattak a tájházba, ahol ügyességi feladatokat végeztek és régi tárgyakkal ismerkedtek meg Obert Ferencné segítségével. A Vasúttörténeti Múzeumban Ludvig Károly várta a tanulókat, mindenki megnézhetette a vonatok belsejét, fejére tehetette a kalauz sapkáját, feltekerhette a sorompót és kipróbálhatta a hajtányt. Ez különösen érdekesnek bizonyult valamennyi diák számára, hiszen Vémeándra már nem járnak vonatok.

A katolikus templomban Sztás-Stang Dóra anyagi számaik kellett a belső tér különböző tárgyaihoz hozzárendelni, a polgármesteri hivatalban pedig Jordán József előadása után helytörténeti totót töltöttek ki a gyerekek. Az alsósok sváb kendőket készítettek és

A vasúti közlekedési eszközök igazi élményt jelentettek a véméndi tanulóknak számára

bozsoki sváb házakat rajzoltak. Majd Ginter Jánosné és Steiner Ferencné sváb dalokat tanított harmonika kísérettel. A felsősök a kódár üzemet is megtekintették, az ifjú látogatókat Flódung Kristóf vezette be a hordókészítés rejtelmibe. A nap végén a csapat kiflit és teát fogyaszthatott jó étvágygal.

Mindenki örömmel nyugtázta, hogy a bozsoki gyerekek büszkéek falujukra, ugyanúgy, mint a vémeándiek a sajátjukra. Ezért minden remény megvan arra, hogy felnőttként is itt akarnak majd élni.

Sztás-Stang Dóra és Galambos Jakabné

40,5 milliárd forint megtakarítást eredményez a fejlesztés

MŐCSÉNY-CIKÓ A XX. alkalommal megrendezett TETT-re Kész Napnak Mőcsény és Cikó települések – mint a Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás tagtelepülései – adtak otthont 2021. szeptember 17-én.

A jubileumi rendezvényt Mőcsény község polgármestere, Krachun Elemér nyitotta meg. Őt követte Molnár Józsefné Cikó, majd Krachun Szilárd Bátaapáti polgármestere a köszöntők sorában, és végül dr. Kereki Ferenc, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (RHK Kft.) ügyvezető igazgatója zárta a sort.

A nap szakmaiságáért a tudományos tanácskozás felel évek óta, melyen a bátaapáti Nemzeti Radioaktív Hulladék-tárolót (NRHT) érintő témák köré rendeződnek az előadások. Nős Bálint, az RHK Kft. stratégiai és műszaki igazgatója „A kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok elhelyezésével kapcsolatos aktualitások” című prezentációjában, többek között a hulladékok telephelyek közötti átszállításáról is beszélt.

Az igazgató bemutatta, hogy az RHK Kft. 2002-ben egy biztonságnövelő programot indított a Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolóban (RHFT), amelynek célja a biztonság fenntartásához és fokozásához szükséges műszaki-technológiai feltételek kialakítása, a 70-es 80-as években elhelyezett hulladékok kitermelése, átválogatása, újracsomagolása. A visszatermelt hulladékok számára az RHFT átmeneti tárolórészében kell a kapacitást biztosítani. Mivel ez a tárolórész jelenleg megtelt, ezért az RHFT telephelyéről a hulladékcsomagok egy részét az NRHT hulladékátvételi követelményeinek való megfeleltetése után átszállítják a bátaapáti tárolóba.

A fenti folyamatokhoz is szükség volt az NRHT környezetvédelmi és üzemeltetési engedélyeinek módosítására – ez utóbbi még hatósági engedélyezési eljárás alatt van –, míg az RHFT vonatkozásában átalakítási engedélyre van szükség, hogy a telephelyről a hulladékot kiszállíthassák.

„A radioaktív hulladék-kezelésben az elsődleges a biztonság. Tehát bármit tervezünk, bármilyen innovációt hajtunk végre, mindig igazolnunk kell azt, hogy a tevékenységünk sem most, sem a jövőben nem hordoz az elfogadhatónál nagyobb kockázatot az emberekre, az élővilágra. Ezért a fenti engedélyezési eljárásokhoz kapcsolódóan biztonsági értékelések sora készült és készül, amelyek az üzemviteli és a tároló lezárása utáni időszakokkal is foglalkoznak és az átszállított hulladék elhelyezésére is kitértek. Az értékelések eredményei is azt igazolták, hogy az NRHT továbbra is az előírásoknak megfelelően biztonságosan tud üzemelni” – hangsúlyozta Nős Bálint.

Dr. Kereki Ferenc az RHK Kft. ügyvezető igazgatója kiemelte, hogy az átszállítás miatt

A radioaktív hulladék-kezelésben az elsődleges a biztonság – hangsúlyozta előadásában Nős Bálint
Fotó: Makovics Kornél

A közönség soraiban helyet foglalt Kovács Pál államtitkár is (bal oldalon, nyakkendőben)
Fotó: Makovics Kornél

nincs szükség az NRHT-ban kapacitás növelésre. Köszönhető ez annak az új hulladék-elhelyezési koncepciónak, melyet évekkel ezelőtt dolgozott ki a Társaság, a paksi atomerőművel együttműködve. Az új rendszerben több mint háromszor annyi hulladék fér majd el a tárolókamrákban, mely 40,5 milliárd forint megtakarítást eredményez, így tartósan segíti a Paksi Atomerőműben megtermelt villamos energia önköltségi árának alacsony szinten tartását.

Honti Gabriella, az RHK Kft. kommunikációs önálló osztályának vezetője a cég kommunikációs stratégiáját, s az ehhez kapcsolódó tevékenységet mutatta be a jelenlevőknek. Kiemelte, hogy mennyire fontos a kapcsolattartás a tagtelepülések polgármestereivel, akik véleményezőként segítenek a cég

négy térségét érintő projektek lakosság általi elfogadtatásában. Rámutatott arra, hogy csak a nyílt és őszinte tájékoztatás vezet célra és arról is beszélt, hogy milyen fontos az egyes külföldi tapasztalatokat is beépíteni a mindennapokba, hiszen a jó példa ragadós. Megemlítette az éppen folyó közvélemény-kutatásokat is, melyek az eddigiekben is és – reménye szerint – a jövőben is pozitív képet fognak mutatni – ennek elérését szintén az egyenes kommunikációban látja. Végül megköszönte a települések első embereinek áldozatos munkáját.

A nap zárásaként Kardos Zsuzsanna, a Lakossági Ellenőrző Csoport munkájáról tartott beszámolót, majd Krachun Szilárd, a TETT elnöke foglalta össze az elmúlt év tapasztalatait és értékelte a Társulás tevékenységét.

Testvértelphelyek egymás közt...

PÜSPÖKSZILÁGY-BÁTAAPÁTI A Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. az ország négy térségében van jelen, ebből három helyen telephely formájában – Pakson, Püspökszilágy és Kísénédi határán, valamint Bataapátiban – és egy kutatási helyszínen, a Nyugat-Mecsekben, Boda térségében.

Ezek közül talán a legkevésbé ismert a Pest megyei, tehát a Püspökszilágyiban található RHFT, holott ez a legidősebb, hamarosan 45 éve lesz, hogy üzemel. Kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékot tárolnak itt és átmenetileg, elhasznált sugárforrásokat. Ma már ezek a hulladékok elsősorban a gyógyászatból kerülnek ki, de ipari, mezőgazdasági, kutatási, oktatási folyamatok során is keletkeznek. Azonban a '80-as évek végén, '90-es évek elején a paksi atomerőműből is történtek ide beszállítások.

S hogy miért nem szállítanak már ide hulladékot az atomerőműből? Az osztályozásukat tekintve nincs különbség az atomerőművi és az intézményi eredetű radioaktív hulladék között, ugyanakkor mennyiségileg lényeges az eltérés. A telephely befogadóképessége kb. 5000 m³ és ez atomerőművi léptékben nem is bővíthető tovább. Felesleges lett volna az atomerőműből származó hulladékkal megtölteni, úgysem fért volna el mind. Viszont intézményi eredetű hulladék jelenleg átlagosan kb. öt köbméter keletkezik évente, ez elenyésző mennyiség. Abban az időben, amikor az RHK Kft.-hez került az RHFT üzemeltetése, értékelést készített a cég és megállapítható volt, hogy a '70-es, '80-as években elhelyezett, úgynevezett történelmi hulladékok tárolása nem minden esetben felel meg a mai kor követelményeinek. Bár az előző üzemeltető teljességgel betartotta az akkor hatályban lévő szabályokat, mára ezek változtak. Az üzemelési időszakra teljesen biztonságos a tároló, viszont hosszú távra – és itt 100 évekről beszélünk – feltételezhetünk olyan kis valószínűségű forgatókönyveket, amelyek miatt hosszabb távon beavatkozásra van szükség. Ennek szellemében a Társaság döntött arról, hogy a hulladékok egy részét kitermelik a medencékből, válogatják, minősítik és megfelelően újra csomagolják őket. Végleges formájukat tekintve, 200 literes szénacél hordókba kerülnek. Ezt a folyamatot nevezik biztonságnövelő programnak.

„Még 2007-ben végrehajtottunk egy demonstrációs programot, amely során 4 medencét felyitottunk, tartalmukat kitermeltük, újracsomagoltuk. Levontuk a megfelelő következtetéseket, összeállítottuk az összegző biztonsági értékelést. Mindezek adták az alapot a biztonságnövelő program kidolgozásához. Olyan extra információknak is a birtokába jutottunk eközben, hogy az újracsomagolt hulladékok kevesebb helyet foglalnak, mint eredetileg, tehát a tárolóban biztosítani tudjuk további hulladékok fogadását. Ez fontos, mert jelenleg szinte teljesen megtelt a létesítmény. Azt mondhatom, hogy az elmúlt közel 10 év azzal telt, hogy technikailag, infrastruktúra, szakemberek, munka- és engedélyezési folyamatok tekintetében felkészültünk erre a feladatra. A kitermelt hulladék feldolgozásához eleinte többlet helyigényre van szükség. Ahhoz, hogy a biztonságnövelő programot el tudjuk indítani, helyet kell felszabadítanunk, amit azzal kívánunk biztosítani, hogy egy másik hulladéktárolónkba szállítjuk át a hulladék egy részét” – ismertette Hák Viktor, az RHFT telephelyvezetője.

Az említett másik hulladéktároló nem más, mint a Bataapátiban üzemelő Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (NRHT). Itt a lényeg tulajdonképpen a földfelszín alatt van, hiszen a tárolókamrák, ahová a hulladék kerül, 250 méter mélyen helyezkednek el. Ez egy fiatal, modern tároló, amely az atomerőműből származó kis és közepes aktivitású hulladék befogadására lett kialakítva. 2008-ban helyezték üzembe a felszíni létesítményeket, 2012-ben a felszín alattiakat.

De térjünk vissza az átszállításra... „A leglényegesebb, hogy a radioaktív hulladék-kezelésben az elsődleges a biztonság. Tehát bármit tervezünk, bármilyen innovációt hajtunk végre, nekünk mindig igazolnunk kell azt, hogy a tevékenységünk sem most, sem a jövőben nem hordoz az elfogadhatónál nagyobb kockázatot az emberekre, az élővilágra. Biztonsági értékeléseket készítünk, amelyek az üzemeltetési és a tároló lezárása utáni időszakokkal is foglalkoznak.

A hulladékkitermeléshez létesített eszközök az RHFT-ben

Például egy ilyen biztonsági értékelést kellett elkészítenünk ahhoz, hogy kérelmet nyújtsunk be az NRHT telephely üzemeltetési engedélyének módosítására. Ezt azért emelem ki, mert többek között ez a módosítás foglalja magában azt is, hogy átszállíthassuk a hulladékok egy részét az RHFT-ből az NRHT-ba. Erre a megoldásra azért van szükség, hogy helyet szabadítsunk fel a Püspökszilágyi létesítményben” – ismertette Nős Bálint, az RHK Kft. stratégiai és műszaki igazgatója.

A biztonsági értékelés egy összetett, több szakmai műhely bevonását igénylő feladat, amelyben a műszaki tervezőknek, kutatóknak, az elemzést készítőknak szorosan együtt kell működniük. A lényeg, hogy bár eredetileg nem számolt a cég azzal, hogy az RHFT-ből is kerül Bataapátiba hulladék, ennek ellenére az üzemeltetési és a hosszú távú biztonsági számítások is azt igazolták, hogy az átszállítás mellett is az előírásoknak megfelelően tud üzemelni a tároló. Nagyon leegyszerűsítve, e miatt nem változik semmi sem a fióktelep, sem a környezet életében.

Az NRHT-ban jelenleg 537 darab konténerben 4 833 darab hordó került végleges elhelyezésre az első tárolókamrában. Egy közelmúltbeli innovatív megoldás következtében helytakarékosabb lesz a további elhelyezés, több mint háromszor annyi hulladék fér majd el a következő kamrákban. „Az átszállítástól függetlenül vezetjük be az új koncepciót, mert így kevesebb kamrára lesz szükségünk, ezért csökken a kialakítással járó környezetterhelés, valamint a költségeken is spórolunk. Az már csak plusz hozadék, hogy az új elhelyezési módszer kiváló lehetőséget nyújt az RHFT-ből érkező hulladékcsomagok elhelyezésére is, anélkül, hogy a kihajtott kamrák számán változtatni kellett volna. Nos, a vasbeton konténereket leváltjuk vékony falú merevített acélkonténerekre, amelyekbe 4 darab radioaktív hulladékkal teli hordó kerül. A hordók között fennmaradt üres teret már folyékony radioaktív hulladékból készített megszilárdult cementpép tölti ki a jobb helykihasználás érdekében” – foglalta össze dr. Radó Krisztián, az NRHT fióktelep-vezetője.

Jelenleg is zajlik az NRHT üzemeltetési engedélyének módosítása, amelynek keretében az Országos Atomenergia Hivatal – mint engedélyező hatóság – a jogszabályi előírásoknak megfelelően elektronikus úton közmeghallgatást szervezett. A radioaktív hulladékok átszállítására az engedélyezési eljárás lezárultát követően nyílik lehetőség.

Folyamatos a munka a Paks II. Atomerőmű építési-szerelési bázisán

PAKS A két új paksi blokk megtervezése, létesítése komplex feladat. Az építkezést az ahhoz szükséges anyagokkal, szerkezetekkel, berendezésekkel egy hatvan hektáros építési-szerelési bázis szolgálja ki. A felvonulási területnek is nevezett bázis több helyszínén párhuzamosan folyik a különböző kiszolgáló létesítmények kivitelezése.

A klímabarát hazai termelés fenntartására szolgáló Paks II. projekt keretében az atomerőmű ipari területétől északra fekvő építési-szerelési bázison sűrűnek-forognak a munkagépek. Több kiszolgáló épület kivitelezésén dolgoznak az orosz fővállalkozó által hirdetett nemzetközi tendereken kiválasztott alvállalkozók. A 60 hektáros ügynevezett felvonulási terület szolgálja ki az atomerőmű építését az ahhoz szükséges anyagokkal, szerkezetekkel, berendezésekkel.

Lesznek itt – a teljesség igénye nélkül sorolva – igazgatási és kiszolgáló épületek, szerelő komplexumok, szállítási létesítmények, betonkeverő üzem, acél- és betonacél szerelő üzem, villamoszerelési, korróziógátló munkálatok komplexuma vagy éppen légtechnikai üzem.

Az építési-szerelési bázison több helyszínen, párhuzamosan folyik a munka. A terület közepén acél- és betonacél-összeszerelő üzem épül. Ezekben az épületekben több mint 300 szakember évi mintegy 45 ezer tonna fémszerkezet gyártásáról fog gondoskodni. A szomszédos festőműhelyben évente több mint 400 ezer négyzetméternyi felületet festenek vagy kezelnek majd. A betonüzem két keverőberendezése egységenként három darab 500 tonnás cementsilóval és két adalékanyagsilóval évi 300 ezer köbméter betonszükségletet lesz képes kiszolgálni.

A következő hónapokban további épületek kivitelezése kezdődik meg a felvonulási területen. Ezek egyike a korróziógátló munkálatok komplexuma. Ez az épületegyüttes, amely az elmúlt év végén megkapta az építési engedélyt, hat létesítményből áll: homokfúvó- és fémbevonó-épületből, valamint festőműhelyből, raktárakból és öltözőépületből.

Szeptemberben a Paks II. munkatársai birtokba vették a leendő blokkok közvetlen szomszédságában felépült Erőmű-beruházási Központot. A kétszintes, konténerekből épült irodaépületben mintegy háromezren dolgoznak. A konténer-irodaházak ugyanazt a komfortot nyújtják, mint a hagyományos épületek, de költséghatékonyabbak. Az épület előtt kerékpártárolót, parkolót alakítottak ki, valamint az udvar parkosítása is megtörtént.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. végzett az új blokkok területének megtisztításával. Használton kívüli épületeket, közműveket, utakat kellett elbontani. A Paks II. Zrt. kézhez kapta azokat az engedélyeket, amelyek az első terület-előkészítő tesztmunkák megkezdéséhez szükségesek.

Dolgoznak a munkagépek az építési-szerelési bázison

Épülnek az acél- és betonacél-összeszerelő komplexum épületei

Az Erőmű-beruházási Központ korszerű konténerépülete

A régmúltat idéző, kincset érő dokumentumok érkeztek a faluba

Glöckner Henrik polgármester az emlékszobában
Kép és szöveg: Wessely Gábor

MÓRÁGY Több kötetnyi múltidéző anyaggal gazdagodott a mórágyi emlékszoba. Németországból és Kanadából is kaptak – kitelepítettektől – helytörténeti írásokat, anyakönyveket, családkönyveket. A dokumentumok helyben tanulmányozhatók, el nem vihetők.

Megsínylette Mórág is a svábok kitelepítését. Szorgalmas emberek sokasága kényszerült elhagyni a települést. Szorgalmasságuk a hagyományápolásra és a helytörténet-kutatásra is kiterjedt. Ebből adódóan most érkeznek a faluba külföldről olyan dokumentumok, amelyek tulaj-

donképpen kincset érnek. Elhelyezésükre Glöckner Henrik polgármester egy emlékszobát alakított ki a polgármesteri hivatal épületében. A két adományozó is Glöckner, ráadásul mindkettő Péter. Egyik Németországba, másik Kanadába került, de se egymással, se a faluvezetővel nem állnak rokonságban.

– *Annak idején huszonhárom Glöckner családot telepítettek ki* – mondja a polgármester –, *csoda, hogy nekünk sikerült itt maradni.* – *A most megkapott családkönyvekből kiderül, hogy valamikor nyolc generációval ezelőtt voltak közös őseink.*

A németországi Glöckner Péter 92 éves. Mint egy huszonöt kötetbe – lefűzős dossziéba – rendezett anyagot juttatott el Mórágyra. Ebben vannak születési, házassági és halotti anyakönyvek, konfirmáltak listája, református egyházi iratok, esperesi körlevelek 1889-től, lakosok nyilvántartása utcák és házsámok szerint, valamint családkönyvek, melyek alapján az 1500-as évek végétől megrajzolhatók a családfák. Kiolvasható mindebből, hogy voltak olyan családok, amelyek négyszáz évvel ezelőtt Svájcból menekültek német földre a vallásüldözés elől, száz évvel később jöttek Magyarországra, ahonnan 1946-ban telepítették ki őket. A többség Aalen és Hersfeld környékére került.

A háború előtt Mórágyot svábok lakták. A magyarok száma elenyésző volt, és élt a faluban két zsidó család: az orvosé és a kőbánya-tulajdonosé. Ők Auschwitzban végeztek. Más megrázó történeteket is felidéznek a régi dokumentumok. Fennmaradt egy kislány fogalmazása, akinek egyik szülője kinn volt a Gulagon, s a másikkal készült a kitelepítésre, kis táskájába csomagolva az elemőzsiát. Az adományozó, az iratokon kívül, saját készítésű fajtékokat is küldött az emlékszoba díszítésére.

A helyi hagyományörzők közül Lieszkovszky Tiborné foglalkozik elsősorban az anyag gondozásával. A családkönyvek helyben tanulmányozhatók, de el nem vihetők. Már többen éltek a lehetőséggel, felmenőik után kutatva. A másik, a kanadai Glöckner Péter – egykori egyetemi professzor – már nem él. Hagyatéka szintén lefűzős dossziékban került a faluba, szám szerint tizennégy kötet. Ezek visszaemlékezések, illetve helytörténeti kutatások eredményeinek publikációi: templomtörténet, a mórágyi kerámia története stb. Egyelőre szintén csak helyben forgatható, olvasható ez az anyag is.

Szép idő, jó hangulat, kiváló borok és étkek

BÁTASZÉK Felszabadult jókedv és szép idő jellemezte a három napos bátaszéki bornapokat. Több száz vendég érkezett a városba, és a beléptető kapukon kívül semmi nem emlékeztetett arra, hogy idén is a pandémia árnyékában tartották meg az ünnepet.

Ötödik alkalommal rendezték meg a bornapokat, egy év kényszerű kihagyás után ismét megtelt a város vendégekkel, borkedvelő baráti társaságokkal. A szervező Bátaszékért Marketing Nonprofit Kft. célja az volt, hogy a háromnapos rendezvényre érkezőknek és az itt élőknél olyan program-sorozatot kínáljon, amelyik a régióban egyedülálló módon ötvözi a hagyományokat és az újítást, a kulturális sokszínűséget, valamint

a felhőtlen szórakozást. Minden korosztály számára kínáltak programot.

A szeptemberi időjárásra sem lehetett panaszkodni, napközben a nyarat idézte a hőség, késő este pedig a kiváló nedűk – a tíz neves pincészetnek és a pálinkaháznak köszönhetően – melegítették át a baráti társaságokat. Mindehhez kiváló zenészek, zenekarok kínáltak jó hátteret. Többek között Delhusa Gjon, Szabó Ádám és a Neoton Família szórakoztatta a közönséget. Idén is volt koronázási ceremónia a II. Géza gimnázium végzős diákjainak köszönhetően, fellépett a Székely Unokák Táncscsoport és a Heimat Német Nemzetiségi Táncscsoport is.

Mauthner Ilona

A bátaszéki rendezvényen a hölgyek mindenki egészségére koccintottak
Fotók: Makovics Kornél

A labrador páros nagy kalandja az oviban

ÓFALU Egyből a gyermekek kedvence lett az ófalui óvodában a pécsi – az ÉletHíd Segítő kutyá Alapítvány által működtetett – Bella Tanoda két terápiás kutyája. A derék ebeket Koller Viktória segítőkutyá-kiképző, terápiás kutyá-felvezető és Biczó-Lajkó Renáta gyógypedagógus-logopédus kísérte el. A látogatásból az alábbi történet született.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer négy kutyuska, Bella, Zoé, Angyal és Liza, akik idejük nagy részében a Bella Tanodában cukiskodtak. Egy szép napon a kutyusok és a gazdijuk (a mindenki által jól ismert Viki) meghívást kaptak egy gyönyörű helyre, ahol még sosem jártak. Sajnos az egy híján öt négylábú közül csak kettőnek adatott meg a lehetőség, hogy meglátogassa az ovisokat, ezért nagy tanakodásba kezdtek. Ki legyen, aki itthon marad és ki menjen Vikiel? Végül is úgy döntöttek, Bella és Liza, a labrador páros indul a kalandra, Angyal és Zoé pedig otthon fogják várni őket.

Így történt hát, hogy Viki, Bella és Liza, Renivel az oldalukon (mert hát kell, hogy legyen még valaki a történetben) felkerekedtek és elindultak Ófalura.

Amikor odaértek a faluba, majd leesett az álluk, olyan gyönyörűséges dolgokat láttak. Hatalmas faragott fa kapukat, nyuszikákat, csodálatos virágoskerteket. Amikor megérkeztek az oviba, rengeteg csillogó szemű, izgatott kisgyermekkel találkoztak. Volt ám nagy ramazuri, mindenki meg szeretne volna simogatni őket. De azért bizony

A látogatóba érkező két derék eb és az ófalui óvodások

kökemény feladatokat kell csinálni. Ezzel szembesülve az ófalui kis ovisok bátran és fürgén vették az akadályokat, majd lelkesen osztogatták a jutalom falatokat jobbra, majd balra a kutyusok között. Nagyon élvezetes egy órát töltöttek el így együtt, majd amikor lejárt az idő, a gyerekek elköszöntek, a kutyák pedig az újabb találkozó reményével indultak haza. Vagyis indultak volna, de aztán megláttak egy hatalmas kutyafuttatót (tisztességes nevén focipályát), ahol még egy jó nagyot szaladgáltak. Így lett hát kerek ez a mese, itt a vége, fuss el véle – Bellával és Lizával!

Szent Vendel ismét vigyáz a jószágra

FEKED Erdővel övezett, szép természeti környezetben kapott új helyet Fekeden a pásztorok védőszentjének szobra.

Arról a Szent Vendelről van szó, aki több mint ezernégy száz esztendővel ezelőtt élt (kb. 554 – 617), mint remete és apát. Az internetes Wikipédia azt írja róla, hogy skót hercegi mivolta ellenére elhagyta a királyi udvart és Rómába zarándokolt. Visszafelé utazva Westrich mellett egy kis házikóban telepedett meg és koldvással kereste kenyerét. Amikor egy birtokos megfedtte téltlenségéért, pásztorok szegődött el. Később egy csoda rávette földesurát, hogy engedje meg Vendelnek a remete életmódhoz való visszatérést. Szent életmódjának a híre elterjedt. Számos földműves kereste fel, hogy beteg jószágait megáldja. Végül a tholei kolostor apátjának választották és pappá szentelték. Sírja fölé kis kápolnát emeltek, utóbb ekörül nőtt ki St. Wendel városka. A pásztorok védőszentjükként tisztelik. Emléknapja október 20.

Egykoron Feked határában is állt egy Szent Vendel szobor, de aztán megrongálódott és gyakorlatilag kis fülkéjével együtt nyomtalanul eltűnt, egyes visszaemlékezések szerint a hatvanas években. A település most, azaz október 23-án pótolta ezt a hiányt. Tillmann Péter polgármester elmondta, hogy pályázati forrás is segítette az újra alkotást, azaz az új szobor létrejöttét. Az avatás kezdetét kora délután templomi igeliturgia jelezte, majd ezt követően számos fekedei egyházi zászlókkal és körmeneti formában vonult a helyszínre, azaz a vasútállomásra vezető út mellett, kis tisztáshoz. Itt zajlott le

az új Szent Vendel-szobor átadása, a helyi zenekar és vegyeskar közreműködésével. Tudományos előadás is elhangzott, Burján István, a pécsi Janus Pannonius Múzeum Néprajzi Osztályának vezetője beszélt Szent Vendel tiszteletéről. A leplet Hock József és Wesz Károly emelte le a kőtalapzaton álló, színesre festett szoborról, Nyári Zsolt szobrász alkotásáról. A szent szobrát Peck Tibor, világi lelkipásztori munkatárs áldotta meg.

A szobrot Nyári Zsolt, Fekeden élő szobrászművész készítette

Rend lett a polgárőrök keze nyomán

VÉMÉND Rendbe tették a település melletti szerb kápolna és forrás környezetét a Véméndi Polgárőr Egyesület önkéntesei.

Elkészült az asztal padokkal, háttérben a kitakarított forrás

Kitakarították a forrást, a kápolnát, az oda vezető utat, ezzel együtt a helyszínen elhelyezték az önkormányzattól kapott erdei bútorokat, az asztalt és a padokat. Az erre járó kirándulók, turisták immár rendezett környezetben pihenhetnek meg ezen a csendes helyen.

Kapcsolódó hír, hogy a Véméndi Polgárőr Egyesület nemrég Nemzeti Minősítő Oklevelet kapott alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre. A csapat ugyanis sikerrel állt helyt a Dunaszekcsőn tartott nemzeti újraminősítő gyakorlaton. A dr. Góra Zoltán tűzoltó altábornagy, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója által aláírt oklevél érvényességi ideje öt évre szól.